Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.12.2020, sp. zn. 25 Cdo 1752/2019, ECLI:CZ:NS:2020:25.CDO.1752.2019.1

Číslo: 73/2021

Právní věta: Každý tiskový článek dotýkající se osobnostních práv osob, o nichž informuje nepřiměřeným a nedovoleným způsobem, zpravidla představuje samostatný zásah, který je odškodnitelný samostatnou částkou; promlčecí lhůta k uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy počíná běžet nejdříve od okamžiku, kdy zásah vyvolá újmu. Sděluje-li ovšem určitá skupina článků tutéž či obdobnou informaci, resp. vyjadřuje se v různých obměnách ke společnému tématu, spoluvytváří ve výsledku jednotnou újmu, a povyšuje tak svou negativní kvalitu na úroveň celistvého působení, aniž by bylo dost dobře možné určit, jakou část celkové újmy ten který článek způsobil; počátek běhu promlčecích lhůt se tehdy odvíjí až od ukončení takto uceleného působení. Nastal-li mezi články, které referují o obdobném tématu, delší časový interval, pro nějž je třeba na následující článek hledět již jako na znovuobnovení negativního působení, nikoliv jen jako na navazující rozšíření předchozího zásahu, jde o samostatné zásahy s odpovídajícím právním dopadem na běh promlčecí lhůty. Pokračuje-li mediální subjekt ve své činnosti i po podání žaloby, posunuje intenzitu svého působení do vyšší roviny a od tohoto okamžiku lze považovat jím působenou újmu za samostatný nárok, byť by taková činnost časově navazovala na předchozí zásahy. Jestliže by v tom pak pokračoval i poté, co mu bylo pravomocným rozhodnutím uloženo zdržet se neoprávněných zásahů či mu byla uložena povinnost poskytnout za ně přiměřené zadostiučinění, opět jeho působení získá samostatnou povahu podtrženou tím, že vědomě nerespektuje soudní rozhodnutí, což nese odpovídající právní (například i exekuční) důsledky. Takto stupňované porušování osobnostních práv se projeví i ve výši náhrady.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.12.2020

Spisová značka: 25 Cdo 1752/2019

Číslo rozhodnutí: 73

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ochrana osobnosti

Předpisy: § 100 odst. 2 obč. zák.
§ 101 obč. zák.
§ 11 obč. zák.
§ 13 obč. zák.
§ 2894 odst. 2 o. z.
§ 2951 odst. 2 o. z.
§ 2957 o. z.
§ 81 o. z.
§ 82 o. z.

§ 86 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud změnil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 58 Co 286/2017, ve výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o platební povinnosti žalované zčásti změněn tak, že se zamítá žaloba na zaplacení 125 000 Kč žalobci a), 25 000 Kč žalobkyni c) a 25 000 Kč žalobci d), tak, že rozsudek soudu prvního stupně se v části výroku o této platební povinnosti žalované potvrzuje. Jinak změnil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 58 Co 286/2017, v části výroku, jíž byl potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně ohledně částky 125 000 Kč pro žalobkyni b) a 100 000 Kč pro žalobkyni c), tak, že rozsudek soudu prvního stupně se v tomto rozsahu mění tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni b) 125 000 Kč a žalobkyni c) 100 000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku. Zároveň zamítl dovolání proti výroku, jímž odvolací soud potvrdil výrok rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby na zaplacení 500 000 Kč žalobci a), 500 000 Kč žalobkyni b), 800 000 Kč žalobkyni c) a 900 000 Kč žalobci d), ve výrocích o nákladů řízení rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 58 Co 286/2017, spolu z rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 2. 5. 2017, sp. zn. 16 C 27/2016, zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 4 k dalšímu řízení.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 2. 5. 2017, č. j. 16 C 27/2016-154, uložil žalované, aby odstranila z označených internetových stránek ve výroku uvedené články, resp. jejich části, aby upustila od zveřejňování a šíření jakýchkoli informací, komentářů či jiných sdělení a výroků o soukromém a rodinném životě žalobců, podle požadavků specifikovaných v žalobě, a aby zaplatila žalobci a) 500.000 Kč, žalobkyni b) 300.000 Kč, žalobkyni c) 100.000 Kč a žalobci d) 100.000 Kč; zamítl žalobu na zaplacení 500.000 Kč žalobci a), 700.000 Kč žalobkyni b) a po 900.000 Kč pro každého z žalobců c) a d) a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaná v době od 31. 1. 2013 do 17. 12. 2015 postupně uveřejňovala na označených internetových adresách a v tištěném časopisu S. informace z různých oblastí soukromého života žalobců, především však referovala o rodinných vztazích účastníků a o tzv. rodinném trojúhelníku a z toho plynoucím otcovství žalobce a) k dětem z různých vztahů. Soud po právní stránce věc posoudil tak, že ačkoliv žalovaná ohledně části článků vznesla námitku promlčení, na posouzení opodstatněnosti žaloby to nemá vliv vzhledem k tomu, že informace zde obsažené se opakovaly v článcích pozdějších, u nichž nárok na odškodnění promlčen není. Ačkoliv žalobce a) je populárním hercem, tedy osobností veřejně známou, neexistoval žádný veřejný zájem na uveřejnění informací z jeho soukromí. Vzhledem k tomu, že informace zasahují do intimní sféry, není rozhodné, zda jsou pravdivé či nikoliv, a žalovaná se tak dopustila neoprávněného zásahu do osobnosti všech žalobců. Pro četnost a délku trvání útoku není možné považovat za dostatečnou satisfakci omluvu, proto žalobcům náleží peněžitá náhrada. Opodstatněným je i nárok na odstranění již uveřejněných článků a na zdržení se publikace obdobných informací do budoucna.

2. K odvolání všech účastníků Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 9. 10. 2017, č. j. 58 Co 286/2017-343, rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku, kterým bylo žalované uloženo upustit od zveřejňování a šíření informací, komentářů či jakýchkoli jiných sdělení či výroků, tak, že upřesnil obsah této povinnosti, změnil jej ve výroku o platební povinnosti žalované tak, že zamítl žalobu ohledně 125.000 Kč žalobci a), 25.000 Kč žalobkyni c) a 25.000 Kč žalobci d), jinak jej v tomto výroku potvrdil, změnil jej v zamítavém výroku tak, že žalované uložil zaplatit žalobkyni b) dalších 75.000 Kč, jinak jej potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Ztotožnil se

se soudem prvního stupně, že žalovaná neoprávněně zasáhla do osobnostních práv žalobců, a dospěl k totožné částce přiměřeného zadostiučinění v případě žalobců a), c) a d). Ve vztahu k žalobkyni b) pak shledal přiměřenou náhradou částku 500.000 Kč. Zdůraznil, že při ochraně osobnosti je primárním významem zadostiučinění funkce satisfakční, zatímco funkce preventivně-sankční má v odůvodněných případech povahu sekundární. Poukázal na čtenost, resp. návštěvnost internetových stránek, a počet článků, které představovaly opakované neoprávněné zásahy po dobu několika let. Z částek přisouzených soudem prvního stupně žalobcům přiznal vždy jen tři čtvrtiny, neboť na rozdíl od něj shledal důvodnou námitku promlčení ve vztahu k osmi článkům, které byly zveřejněny v období mezi 11. 6. 2012 a 3. 2. 2013 (žaloba byla podána 18. 3. 2016). U žalobce d) považoval za významnou okolnost, že část článků vyšla dříve, než mu vznikla právní osobnost, a netýkaly se ho ani nedotýkaly.

3. Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 21. 11. 2018, č. j. 30 Cdo 439/2018-431, odmítl dovolání žalované a k dovolání žalobců rozsudek odvolacího soudu zrušil v měnícím výroku, ve výroku o potvrzení rozsudku soudu prvního stupně v zamítavé části výroku ohledně platební povinnosti žalované a ve výroku o náhradě nákladů řízení a v tomto rozsahu mu věc vrátil k dalšímu řízení; ve zbývajícím rozsahu dovolání žalobců odmítl. Vytkl odvolacímu soudu, že se z odůvodnění jeho rozhodnutí nepodává jednoznačný závěr, jakým způsobem dospěl k úvaze o výši přisouzených náhrad za nemajetkovou újmu. Dovolací soud shledal disproporci mezi závěrem o promlčení nároku ve vztahu k úvodním osmi článkům a paušálním závěrem o nepřiznání (promlčení) čtvrtiny nároku. Nelze tedy seznat, zda odvolací soud dotčení osobnosti žalobců posuzoval jako zásah způsobený kampaní vedenou proti žalobcům, či (a to spíše) zda se měl zabývat mírou zásahu vyvolaného do osobnosti žalobců každým z dotčených článků.

4. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 31. 1. 2019, č. j. 58 Co 286/2017-465, změnil rozsudek soudu prvního stupně v části výroku, jíž byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci a) 125.000 Kč, žalobkyni c) 25.000 Kč a žalobci d) 25.000 Kč, tak, že se žaloba zamítá, ve zbývajícím rozsahu jej potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Podrobně zrekapituloval obsah jednotlivých článků, publikovaných o rodině žalobců v tištěných a internetových periodicích žalované, které pro přehlednost shrnul:

> – článek 1 – (červen 2012) na označené webové stránce s názvem „M. (…)“, který se v části pod mezititulkem obsahujícím i příjmení žalobce a) věnuje žalobci a) a jeho rodině. K článku je připojena fotografie žalobce a).
>
> – článek 2 – (červen 2012) na označené webové stránce s názvem „H. (…)“, který se v části pod mezititulkem obsahujícím i příjmení žalobce a) věnuje žalobci a) a jeho rodině. K článku je připojena fotografie žalobce a).
>
> – článek 3 (červenec 2012) na označené webové stránce s názvem „K (…)“, který se tématu rodinných poměrů žalobce a) a jeho partnerky věnuje hned v úvodu včetně perexu. K článku je připojena fotografie žalobce a) a jeho partnerky.
>
> – článek 4 (říjen 2012) na označené webové stránce s názvem „K (…)“. Připojena je fotografie žalobce a).
>
> – článek 5 (říjen 2012) na označené webové stránce s názvem „R (…)“. Jde o obsahově totožný text jako v článku 4, odkazuje na informace zveřejněné v denících A. a B. Téma je i obsahem perexu, připojena je fotografie žalobce a).
>
> – článek 6 – (leden 2013) v týdeníku S. s názvem „T (…)“, který je anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a) a popiskem týkajícím se jeho rodiny. Připojeny jsou fotografie žalobce a),

žalobkyně b) s kočárkem a žalobkyně c) v kočárku včetně detailního záběru na tvář označeným popiskem akcentujícím exkluzivitu.

– článek 7 – (únor 2013) na označené webové stránce s názvem „E (…)“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 6. Připojeny jsou fotografie žalobkyně b) s žalobkyní c) v kočárku a žalobkyně b) s kočárkem [bez záběru na žalobkyni c)].

– článek 8 – (únor 2013) na označené webové stránce s názvem s názvem „O (…)“, který se shoduje s článkem 7 včetně fotografií a závěrečného odkázání na týdeník S.

– článek 9 – (květen 2013) na označené webové stránce s názvem „T (…)“. Připojena je fotografie žalobce a), jak jej objímá a na tvář líbá K. M. Pro podrobnosti je čtenář odkázán na aktuální číslo časopisu S. (samotný článek v periodiku není předmětem žaloby). „Na okraj“ je připomenut rodinný život žalobce a), zejména jeho vztah k žalobkyním b) a c).

– článek – (květen 2013) na označené webové stránce s názvem s názvem „H (…)“. Textově i fotografií, i výzvou ke koupi aktuálního čísla časopisu S. pak odpovídá článku 9.

– článek 11 – (červenec 2013) v týdeníku S. s názvem „Ž (…)“, který je anoncován (nikoli však prostřednictvím tématu soukromého či rodinného života) i na titulní straně s fotografií žalobce a) a popiskem vztahujícím se k němu. Partnerských či rodičovských poměrů se vlastní text rozhovoru výslovně netýká, spolu s rozhovorem však žalovaná uveřejnila i redakční text o žalobci a/ ve zkratce [s fotografií žalobce a) s podpisem], v němž sumarizuje soukromý a rodinný život žalobce a) včetně odkazu na žalobkyni b), která mu porodila dceru – žalobkyni c).

– článek 12 – (leden 2014) na označené webové stránce s názvem „V (…)“. Připojeny jsou fotografie žalobce a), žalobce a) s jeho partnerkou a fotografie žalobkyně b).

– článek 13 – (leden 2014) na označené webové stránce s názvem „K (…)“. Textově i fotografiemi a jejich popisky, i odkazem na zprávy označené televizní stanice pak odpovídá článku č. 12.

– článek 14 – (únor 2014) v týdeníku S. s názvem „O (…)“, který je anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a) a jeho partnerky a popiskem, který se jich týká. Připojeny jsou vedle fotografií žalobce a) a jeho partnerky již dříve zveřejněné fotografie žalobkyně b) s kočárkem, detailní záběr na tvář žalobkyně c) v kočárku a fotografie žalobkyně b) s taškami.

– článek 15 – (únor 2014) na označené webové stránce s názvem „S (…)“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 14 uveřejněný v týdeníku S. Připojena je fotografie žalobce a) a jeho partnerky.

– článek 16 – (únor 2014) na označené webové stránce s názvem „J (…)“. Textově i fotograficky, i odkazem na týdeník S. pak odpovídá článku 15.

– článek 17 – (únor 2014) na označené webové stránce s názvem „R (…)“.

– článek 18 – (duben 2014) v týdeníku S. s názvem „T (…)“, který je anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a), zjevně těhotné žalobkyně b) a žalobkyně c) a popiskem týkajícím se žalobce a/. Připojena je série 8 fotografií žalobců a) až c) na procházce a při nákupu bot žalobkyni c), která má na fotografiích rozostřenu část obličeje. U fotografií jsou popisky popisující šťastnou rodinu.

– článek 19 – (duben 2014) na označené webové stránce s názvem „K (…)“. Jedná se svým

obsahem o upoutávku na článek 18 uveřejněný v týdeníku S. Připojena je fotografie žalobců a) až c) při procházce a tvář žalobkyně c) je rozostřena.

– článek 20 – (duben 2014) na označené webové stránce s názvem „D (…)“. Textově i fotograficky, i odkazem na týdeník S. odpovídá článku 19.

– článek 21 – (červen 2014) v týdeníku S. s názvem „J (…)“, který je anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a) a a jeho partnerky a popiskem, který se jich týká. Připojeny jsou fotografie žalobce a) a jeho rodiny.

– článek 22 – (červen 2014) na označené webové stránce s názvem „P (…)“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 21 uveřejněný v týdeníku S. Jsou zde uvedeny úvodní informace o narození druhého dítěte [žalobce d)] žalobci a) a to, že jeho partnerka bude díky svému synovi B. babičkou. K získání bližších informací o matce potomka B. a matce druhého potomka žalobce a) [žalobce d)] odkazuje článek na týdeník S. Připojena je fotografie žalobce a) a jeho partnerky.

– článek 23 – (červen 2014) na označené webové stránce s názvem „R (…)“ Textově, fotograficky i odkazem na týdeník S. odpovídá článku 22.

– článek 24 – (srpen 2014) v týdeníku S. s názvem „R (…)“, který nebyl anoncován na titulní straně. Článek doprovází fotografie žalobce a) a jeho partnerky a žalobce a), těhotné žalobkyně b) a žalobkyně c) na procházce městem.

– článek 25 – (duben 2015) v týdeníku S. s názvem „K (…)“, který byl anoncován i na titulní straně s fotografií žalobce a) a jeho partnerky a popiskem, který se jich týká. Článek doprovází fotografie žalobce a) a jeho partnerky a žalobce a), těhotné žalobkyně b) a žalobkyně c) na procházce městem.

– článek 26 – (duben 2015) na označené webové stránce s názvem „P (…)“. Připojena je fotografie žalobce a) a jeho partnerky.

– článek 27 – (duben 2015) na označené webové stránce s názvem „M (…)“. Textově, fotograficky i odkazem na týdeník S. a na označený televizní pořad odpovídá článku 26.

– článek 28 – (červen 2015) v týdeníku S. s názvem „K (…)“, který nebyl anoncován na titulní straně. Článek doprovází fotografie žalobce a), žalobkyně b) a partnerky žalobce a) a upoutávka na označený televizní pořad.

– článek 29 – (říjen 2015) v týdeníku S. s názvem „R (…)“ s podtitulkem o dětech žalobce a). Článek byl anoncován na titulní straně fotografií žalobce a) a popiskem, který se jej týká. Článek doprovází fotografie žalobce a), žalobce a) a jeho partnerky, těhotné žalobkyně b) a žalobkyně c) na procházce městem.

– článek 30 – (říjen 2015) na označené webové stránce názvem „P (…)“. Jedná se svým obsahem o upoutávku na článek 29 uveřejněný v týdeníku S. Připojena je fotografie žalobce a).

– článek 31 – (říjen 2015) na označené webové stránce s názvem „V (…)“. Textově, fotograficky i odkazem na týdeník S. odpovídá článku 30.

– článek 32 – (prosinec 2015) v týdeníku S. s názvem „K (…)“.

5. Poté, co žalobci k výzvě soudu upřesnili, že uplatněné částky požadují pouze ve vztahu k článkům

9 až 32, odvolací soud uvedl, že již přiznaná částka je přiměřená i takto omezenému neoprávněnému zásahu žalované. Publikované články nepovažoval za jeden trvající zásah, tedy za jediný nárok, neboť některé skupiny článků sice ucelený zásah tvořily, nicméně mezi uveřejněním dalších byl příliš dlouhý časový odstup, a šlo tedy o samostatné opakující se zásahy. Články se na celkové (sečtené) újmě podílely víceméně rovnoměrně. Odvolací soud při stanovení výše odškodnění rovněž přihlédl k tomu, že žalobci se začali proti zásahům bránit až s několikaletým odstupem. To pak vypovídá o míře závažnosti pociťované újmy a oslabuje preventivně-sankční funkci náhrady. Pro její výši je rovněž významné, že žalobci již obdrželi nezanedbatelné částky na základě pravomocných rozsudků v jiných sporech vedených proti dalším nakladatelům, kteří se rovněž podíleli na dlouhodobém narušování soukromí žalobců opakovaným zveřejňováním článků, a to žalobce a) celkově 3.000.000 Kč, žalobkyně b) 1.800.000 Kč, žalobkyně c) 900.000 Kč a žalobce d) 720.000 Kč. U nároků nezletilých dětí pak odvolací soud akcentoval především jejich zájem na tom, aby neoprávněné zásahy do jejich soukromí nepokračovaly, k čemuž mají vést především výroky o povinnosti žalované zdržet se dalších zásahů. Vzhledem k jejich útlému věku je pak peněžitá náhrada spíše druhotná a není opodstatněné, aby dosahovala výše přiznané dospělým osobám, které si nepříznivé mediální působení uvědomují mnohem výrazněji.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

6. Rozsudek odvolacího soudu napadli žalobci dovoláním, jehož přípustnost dovozují z ustanovení § 237 o. s. ř. tím, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázek hmotného práva, při němž se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a to konkrétně v otázce promlčení, resp. zda jednání žalované je z hlediska promlčení třeba považovat za jednotlivé, samostatné nároky nebo za trvající kampaň, a v otázce rozhodných okolností pro přiznání satisfakce, které měl soud vzít v úvahu. K prvně vymezené otázce žalobci uvádějí, že odvolací soud nerespektoval závazný právní názor vyjádřený ve zrušovacím rozhodnutí dovolacího soudu, a místo aby znovu posoudil námitku promlčení, vyzval odvolací soud žalobce, aby upřesnili, jakou část z žalobou požadované částky žádají jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou uveřejněním článků déle než tři roky před podáním žaloby a jakou část za zbylé články. Žalobci reagovali tím, že počet článků je ve vztahu k výši újmy nerozhodný. Odvolací soud pak v návaznosti na to rezignoval na další posouzení námitky promlčení s tím, že žalobci požadují stejnou část zadostiučinění i ve vztahu k článkům vydaným za poslední tři roky a vznesená námitka promlčení neovlivňuje závěry o výši satisfakce. Hlavní rozpor pak shledávají žalobci v tom, že k výsledné částce odvolací soud dospěl součtem újmy, kterou způsobil žalobcům každý jednotlivý článek. Ke druhé otázce pak konstatují, že odvolací soud jako okolnost významnou pro výši satisfakce nesprávně hodnotil okamžik podání žaloby, resp. čas, který uběhl mezi zásahem žalované a podáním žaloby. Odvolací soud tak žalobce činí de facto spoluodpovědnými za rozsah porušování jejich práv. Nesprávný je i závěr soudu, pokud chápe újmu žalobců jako sdílenou „pro rodinu"; podle žalobců však každý z nich pociťuje újmu jako svou vlastní a jiným způsobem. Rovněž nebyly dostatečně zohledněny míra zavinění, následný postoj žalované a její majetkové poměry a nebyla využita preventivně-sankční funkce zadostiučinění, zejména u nezletilých žalobců c) a d). Podle dovolatelů odvolací soud újmu způsobenou dětem nepochopitelně bagatelizoval a nerespektoval judikaturu označující děti za osoby snadněji zranitelné, jimž hrozí zvýšené riziko nenávratného poškození jejich duševního vývoje, a to i v budoucnu. Jsou to i neuctivé výroky o rodičích, které mohou děti významně zasáhnout. Dovolatelé konečně dovozují, že napadené rozhodnutí spočívá na řešení otázky procesního práva, při němž se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe ohledně náhrady nákladů řízení v řízení o ochranu osobnosti. Vytýkají odvolacímu soudu, že jim nepřiznal plnou náhradu nákladů řízení, a odkazují na judikaturu, podle níž dosáhne-li žalobce satisfakce uložením povinnosti škůdce nahradit nemateriální újmu nebo poskytnout mu morální satisfakci, lze výsledek řízení hodnotit obdobně jako plný úspěch ve věci. Ze všech těchto důvodů žalobci navrhli, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu

vrátil k novému projednání.

7. Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvedla, že odvolací soud se řádně vypořádal s otázkou relevance opakování zásahu do osobnosti žalobců, když logicky k určité části článků nemohl přihlédnout při stanovování výše peněžitého zadostiučinění. Naopak nesouhlasí s pojetím újmy jako jednotné, jak ji prezentují žalobci. Odvolací soud správně a v souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* a ustanovením § 2903 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, zohlednil i dobu, která uplynula od počátku protiprávního jednání. Úvaha žalobců o sdílené újmě je mylná, neboť odvolací soud ve svém rozhodnutí s touto koncepcí nijak nepracuje. Rovněž nesprávná je kategorie budoucí újmy, protože tu právní řád nezná. Dovolání do nákladového výroku pak není přípustné podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

III.
Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenými advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., a je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť otázka stanovení přiměřené náhrady za dlouhodobé mediální zasahování do osobnostních práv nebyla dosud dovolacím soudem ve všech souvislostech řešena. Dovolání je zčásti důvodné.

IV.
Důvodnost dovolání

9. Zatímco výroky soudů obou stupňů ukládající žalované povinnost odstranit předmětné články a zdržet se publikace dalších obdobných informací nejsou dovoláním dotčeny, zůstávají předmětem dovolacího přezkumu již jen výroky o nárocích na peněžitou náhradu, tedy výrok, jímž odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu v částkách 125.000 Kč žalobci a), 25.000 Kč žalobkyni c) a 25.000 Kč žalobci d) zamítl, a výrok, jímž potvrdil zamítavý výrok soudu prvního stupně v částkách 500.000 Kč pro žalobce a), 625.000 Kč pro žalobkyni b), a 900.000 pro každého z žalobců c) a d). Jinými slovy jde nyní o to, zda je správný závěr odvolacího soudu, že dospělým žalobcům náleží částky 375.000 Kč a nezletilým žalobcům 75.000 Kč a nikoliv každému z nich 1.000.000 Kč, jak požadovali v žalobě.

10. Vzhledem k vázanosti dovolacího soudu vymezením dovolacího důvodu (podle § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání) je tzv. kvalitativní rozsah dovolacího přezkumu omezen v projednávané věci na otázku celistvosti zásahu do osobnostních práv opakovaným porušováním práva na soukromí větším množstvím časopiseckých článků po mnoho měsíců trvající období a otázku stanovení výše náhrady za takový zásah i s přihlédnutím ke specifikům ochrany nezletilých dětí.

11. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

12. Podle § 11 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

Podle § 13 obč. zák. fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění (odst. 1). Pokud by se nejevilo postačujícím

zadostiučinění podle odstavce 1 zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích (odst. 2). Výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo (odst. 3).

Podle § 100 odst. 2 věty první obč. zák. promlčují se všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického.

Podle § 101 obč. zák. pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.

Podle § 81 odst. 1 věty první zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014 (dále též jen „ o. z.“), chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Podle odst. 2 tohoto ustanovení ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

Podle § 82 odst. 1 o. z. člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

Podle § 86 o. z. nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Podle § 2894 odst. 2 o. z. nebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvlášť zákon. V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu.

Podle § 2951 odst. 2 o. z. nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

Podle § 2957 věty první a druhé o. z. způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody.

13. Je třeba předeslat, že odvolacímu soudu nelze vytýkat nerespektování závazného právního názoru obsaženého ve zrušovacím rozsudku dovolacího soudu, neboť pokyn k řešení námitky promlčení části uplatněného nároku na peněžité zadostiučinění byl spíše obecný a směřoval především k náležitému odůvodnění úvah o výši náhrady zejména s ohledem na působení jednotlivých publikovaných článků v ne zcela ucelených časových řadách, aniž by jednoznačně označoval za správný některý ze dvou možných přístupů. Odvolací soud tomuto požadavku dostál podrobným zdůvodněním svých úvah o oddělitelnosti série prvních osmi článků z období od 11. 6. 2012 a 3. 2. 2013, zatímco v pořadí devátý článek žalovaného následoval až 19. 5. 2013; tedy se v zásadě zachoval podle pokynu dovolacího soudu a potřebnou problematiku řádně zdůvodnil. Jím přijatý závěr je třeba pouze mírně korigovat.

14. V obecné rovině platí, že zpravidla každý tiskový článek dotýkající se osobnostních práv osob, o nichž informuje nepřiměřeným a nedovoleným způsobem, představuje samostatný zásah, který je

odškodnitelný samostatnou částkou, a pak i promlčecí lhůta počíná běžet nejdříve od okamžiku, kdy zásah vyvolá újmu. Nemajetková újma vzniká nikoliv z článku jako takového, ale z informace (obsahu), kterou článek sděluje, jestliže je způsobilá přivodit dotčené osobě zásah do soukromí či se nepříznivě dotknout její cti, vážnosti a důstojnosti, případně jestliže neoprávněným způsobem zachycuje a šíří podobu člověka (§ 84 až 90 o. z.). Jestliže ovšem určitá skupina článků sděluje tutéž či obdobnou informaci, resp. vyjadřuje se v různých obměnách ke společnému tématu, spoluvytváří ve výsledku jednotnou újmu, a povyšuje tak svou negativní kvalitu na úroveň celistvého působení, aniž by bylo dost dobře možné určit, jakou část celkové újmy ten který článek způsobil. S tím pak nutně souvisí i procesní aspekt věci, že poškozený v důsledku toho jen stěží může prokázat, v jakém rozsahu se články na újmě podílely, resp. v jakém rozsahu vznikla újma z každého konkrétního článku. Nelze na něj za takové situace klást nepřiměřený požadavek, aby kvantifikoval újmu odděleně ve vztahu ke každému z článků, neboť takové rozlišení se vymyká obecné lidské zkušenosti a vede pouze k jakémusi matematickému modelu, který pomíjí, že vnímání nepříznivého zásahu trvajícího po delší dobu se v čase stupňuje a není bez nepatřičné paušalizace zdůvodnitelné uměle konstruovanými částkami přiřazenými k jednotlivým článkům.

15. Dostatečně určité zjištění povahy a intenzity jednotlivých dílčích zásahů je významné jak pro vymezení celkového charakteru výsledného zásahu a pro stanovení výše náhrady, tak i z hlediska případného promlčení. Peněžitá náhrada za zásah do osobnostních práv je právem majetkové povahy, které podléhá promlčení [k úpravě zákona č. 40/1964 Sb. srov. rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 2. 2004, sp. zn. 1 Co 63/2003, publikovaný pod č. 4/2008 Sb. rozh. obč., a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 31 Cdo 3161/2008, uveřejněný pod č. 73/2009 Sb. rozh. obč.]. Nyní účinný občanský zákoník v § 612 jednoznačně stanoví, která práva vznikající ze zásahu do osobnosti člověka se promlčují a která naopak promlčení nepodléhají. Nově tedy již zákon sám výslovně stanoví, že v případě práva na život a důstojnost, jméno, zdraví, vážnost, čest, soukromí nebo obdobného osobního práva se promlčují práva na odčinění újmy způsobené na těchto právech.

16. Na druhé straně z důvodu zachování principu právní jistoty v případech, kdy škůdce informuje o určité osobě (typicky veřejně známé) pravidelně, není možné přijmout ničím neomezený závěr o jednotnosti zásahu tvořeného zásahy dílčími, který by mohl vést k tomu, že by promlčecí lhůta de facto nikdy běžet nepočala, neboť by se její počátek běhu s každým dalším článkem odsouval. Je tedy nutné najít kritérium, oddělující jednotlivé články či jejich skupiny, tak aby bylo možno definovat, co tvoří jeden zásah (jedno jednání) se samostatným během promlčecí lhůty. Základním východiskem je téma článků, které může být jednotícím prvkem jak z hlediska obsahu nepřiměřeného zásahu, tak z hlediska povahy újmy, resp. důvodů, pro které dotčená osoba negativně vnímá zveřejňování citlivých údajů o své osobě. Články se stejným tématem se spolupodílejí na vzniku téže újmy, přičemž újma počne vznikat prvním článkem na dané téma a další články újmu prohlubují a rozšiřují. Samozřejmě tuto hranici většinou nelze zcela ostře a paušálně stanovit, neboť je obvyklou mediální praxí, že ačkoliv článek pojednává o jednom konkrétním tématu, je v něm zároveň zmiňována předchozí činnost (historie) osoby, popř. je činěn odkaz na předchozí články o ní, jak tomu bylo i v dané věci. Nicméně na základě pouhého odkazu na předchozí události zajisté ještě nelze konstatovat, že příspěvky referují o totožném tématu. Soudy tedy musí vždy pečlivě vážit, nakolik spolu články věcně souvisí, jak dlouhá doba mezi nimi uplynula, a nakolik je tak možné považovat je za jeden zásah.

17. Důležitý význam má i časové hledisko, neboť nastal-li mezi články, které referují o obdobném tématu, delší interval, pro nějž je třeba na následující článek hledět již jako na znovuobnovení negativního působení, nikoliv jen jako na navazující rozšíření předchozího zásahu, je nutno hovořit již o samostatných zásazích s odpovídajícím právním dopadem na běh promlčecí lhůty. Právně významným mezníkem z tohoto pohledu je i podání žaloby, jímž sám poškozený uzavírá rozsah působení sérií jednotlivých útoků, neboť tím vyjadřuje, že v žalobě vymezené počínání žalovaného

považuje za nepřijatelné, přičemž i žalovaný z doručené žaloby (případně i z předžalobní výzvy, byla-li učiněna) zjistí, že je mu vytýkáno neoprávněné působení. Pokud přesto pokračuje ve své činnosti, posunuje intenzitu svého působení do vyšší roviny a od tohoto okamžiku lze považovat jím působenou újmu za samostatný nárok, byť by časově navazovala na předchozí zásahy. Jestliže by pak v téže činnosti pokračoval i poté, co mu bylo pravomocným rozhodnutím uloženo zdržet se neoprávněných zásahů či mu byla uložena povinnost poskytnout za ně přiměřené zadostiučinění, opět jeho působení získá samostatnou povahu podtrženou tím, že vědomě nerespektuje soudní rozhodnutí, což nese odpovídající právní (například i exekuční) důsledky. Takto stupňované porušování osobnostních práv se projeví i ve výši náhrady.

18. Všechny tyto obecné závěry se promítají do konkrétních poměrů projednávané věci tak, že souhrn třiceti dvou článků vydaných žalovanou v době od 11. 6. 2012 do 17. 12. 2015 o rodinných vztazích žalobce a) se vztahem k ostatním žalobcům představuje neobvykle masivní mediální působení prolínající se navíc tematicky i časově s negativním působením činnosti dalších mediálních subjektů. Odvolací soud je přitom dostatečně podrobně popsal a vyvodil z nich závěry i ve vztahu k již přisouzeným náhradám v jiných sporech (ostatně i dovolatelé předkládají podrobný výčet celkem dvou set deseti článků ze strany jedenácti mediálních subjektů). Lze souhlasit s odvolacím soudem, že úvodní série článků představuje relativně samostatný soubor zejména z hlediska časového a zčásti i tematického. Je ovšem třeba upřesnit jeho závěr, že by takto ucelené působení na osobnostní sféru žalobců a), b) a c) bylo ukončeno osmým článkem dne 3. 2. 2013. Odstup necelých tří měsíců mezi ním a navazujícími články nelze považovat za natolik významnou přetržku, která by z dalších tří příspěvků činila samostatné zásahy, resp. od první více než rok trvající ataky z hlediska zásahu do osobnostních práv dovolatelů nejsou devátý až jedenáctý článek, které byly vydány v květnu a červenci 2013, natolik obsahově odlišitelné a časově oddělitelné, aby měly povahu samostatného zásahu. Teprve poté následovala poněkud delší odmlka ze strany žalované, a to až do 26. 1. 2014, kdy po půl roce bylo téma soukromého života žalobce a) znovu otevřeno, tentokrát s výrazným akcentem na očekávané narození druhého dítěte, žalobce d). Tento časový odstup spolu s posunem v tématu poskytovaných sdělení je okolností jednoznačně odlišující sérii článků počínaje dvanáctým v pořadí od jedenácti předešlých. Konečně pak je dosti výrazný časový odstup mezi čtyřiadvacátým článkem ze dne 28. 8. 2014 a sérií posledních článků odstartovanou dne 2. 4. 2015.

19. Protože působení celkem jedenácti článků v době od 11. 6. 2012 do 25. 7. 2013 je třeba považovat za první ucelený zásah, je doba jeho ukončení významná z hlediska přechodného ustanovení § 3079 odst. 1 o. z., takže nároky z nich plynoucí se řídí zákonem č. 40/1964 Sb. Odtud se pak podává i závěr o aplikaci zákona č. 89/2012 Sb. na všechny další jednotlivé dílčí zásahy od 26. 1. 2014, které ve svém souhrnu představují dva trvající zásahy, které proběhly a vyvolaly nemajetkovou újmu již za účinnosti tohoto předpisu. Na výsledku sporu to však nic zásadního nemění, neboť z hlediska otázek otevřených dovolacímu přezkumu nedošlo změnou předpisu k žádným podstatným změnám.

20. Je ovšem zřejmé, že tříletá promlčecí doba nároku na peněžité zadostiučinění za souhrn prvních jedenácti článků počala běžet až dnem 26. 7. 2013, kdy působení této série neoprávněných zásahů vyvrcholilo, tedy žaloba byla podána před jejím uplynutím a nárok není promlčen. Proto není důvod snižovat výši náhrady podle ne zcela jednoznačného vyjádření, že dovolatelé nepožadují náhradu za úvodní sérii osmi článků. Z toho je zřejmé, že tu nebyl ani důvod měnit rozsudek soudu prvního stupně tak, že se zamítá žaloba ohledně dalších 125.000 Kč pro žalobce a) a po 25.000 Kč pro každého z žalobců c) a d). U posledního z nich však musí být zohledněno, že tato fáze mediálního působení se jeho osoby netýkala.

21. Za této situace se dovolací přezkum týká závěrů o výši náhrady (odhlédnuto od překonaného závěru o potřebě krátit ji paušálně o čtvrtinu), které odvolací soud opřel o řadu kritérií, jež bral v úvahu a podrobně zdůvodnil. Zohlednil přitom povahu zásahu, včetně jeho délky a opakovanosti,

zabýval se vysokou sledovaností jednotlivých periodik a srovnal přisuzované částky s jinými případy stejných dovolatelů proti jiným žalovaným, včetně věci, kterou projednával i dovolací soud pod sp. zn. 30 Cdo 3062/2018. Důvodem pro zvýšení náhrady je ve smyslu § 2957 o. z. rovněž úmyslné zavinění žalované. Na druhou stranu nelze přehlédnout, že od řady mediálních subjektů již dovolatelé na základě pravomocných soudních rozhodnutí získali za zásahy do osobnostních práv téhož druhu významné částky (jak vyčíslil odvolací soud), celkově 6.420.000 Kč. Soudní praxe považuje i tuto okolnost za důvod k úpravě výše náhrady, neboť jestliže se opodstatněně přihlíží i k jiným formám satisfakce (např. odsouzení trestním soudem, konstatování porušení práva, jiné plnění), musí se do výsledné náhrady promítnout též peněžité plnění získané od jiných původců vzájemně provázaných zásahů. Není přitom opodstatněná dovolací námitka, že soud nesprávně přičetl žalobcům k tíži spolupůsobení si újmy opožděným podáním žaloby. Na tomto závěru, který by snad navozoval aplikaci § 2918 o. z. (dříve § 441 obč. zák.), rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá. Tato úvaha se mohla jen nepříliš významně projevit při stanovení výše náhrady, neboť je ustálenou soudní praxí, že odstup doby většinou intenzitu újmy snižuje.

22. Rozhodnutí odvolacího soudu obstojí v zásadě i z pohledu srovnání s jinými typy nemajetkových újem a částkami, které jsou za ně v soudních sporech přiznávány. I v poměrech právní úpravy podle občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014 stále platí závěry dovozené judikaturou za účinnosti předchozí právní úpravy i ve vztahu k jiným než tzv. mediálním kauzám, že peněžité (relutární) zadostiučinění plní především satisfakční funkci, avšak jeho úlohu preventivního významu zákonu odpovídajícího a spravedlivého zadostiučinění nelze v zásadě vylučovat (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4431/2007, uveřejněný pod č. 98/2010 Sb. rozh. obč., jakož i rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3322/2008, a ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 30 Cdo 83/2011). Takzvanou preventivně-sankční funkci náhrady nemajetkové újmy lze akceptovat v tom smyslu, že uložení peněžité náhrady jako následek porušení příkazu či zákazu obsaženého v právní normě v sobě zahrnuje jak preventivní prvek, tj. má též odrazovat samotného porušitele normy i další subjekty od protiprávního jednání, tak i sankční prvek v tom, že porušitele právní normy stíhá negativní následek touto normou předpokládaný. V soukromoprávních vztazích je však primární funkcí náhrady újmy funkce kompenzační, popřípadě satisfakční, zatímco funkce preventivně-sankční je pouze odvozená a zprostředkovaná. Nelze ji tedy chápat v tom smyslu, že by účelem uložení peněžité náhrady bylo exemplární potrestání původce zásahu, a tedy požadavek, aby náhrada byla natolik vysoká, aby se porušování právní normy původci zásahu „nevyplácelo“.

23. Je pravdou, že část literatury a judikatury dovozuje, že náhrada nemajetkové újmy musí být tak vysoká, aby byla způsobilá od závažných neoprávněných zásahů do osobnostních práv účinně odradit a aby se původcům takové zásahy vedené snahou o hospodářský prospěch (prodejnost, sledovanost) tzv. nevyplácely (srov. Eliáš, K. a kol. Velký akademický komentář. 1. sv., Praha: Linde, 2008, s. 157; Ryška, M., Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti. Právní rozhledy č. 9/2009, s. 305 a násl.; shodně nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09).

24. Ani tato úvaha však nemůže vést k závěru o nutnosti bez dalšího přiznávat vysoké částky, přesahující výrazně například náhrady za usmrcení osoby blízké (k výkladu § 2959 o. z. srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018, uveřejněný pod č. 85/2019 Sb. rozh. obč.), u nichž je míra utrpení jistě nesrovnatelná, nicméně na druhou stranu je spojena se smrtí, která je nevyhnutelným koncem života každého člověka, takže náhrada tu kompenzuje spíše neočekávanost a nepatřičnost ztráty, a to na straně tzv. druhotných obětí (jde tu o porušení práva na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života (čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech, dále též jen „Úmluva“). Ostatně i judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která nejvyšší náhrady (kolem 100 000 euro) poskytuje za dosti výjimečné zásahy do práva na život podle čl. 2 Úmluvy (jde zejména o selhání státu při ochraně života), považuje nároky pozůstalých i nároky osob dotčených na cti,

důstojnosti a vážnosti zásahem vybočujícím z práva na svobodu projevu (čl. 10 Úmluvy) za zhruba srovnatelné. Rozpětí náhrad přisuzovaných stěžovatelům za zásah do rodinných vztahů podle čl. 8 Úmluvy se pohybuje průměrně zhruba kolem 10-20 % uvedené částky a za zásah vybočující z práva na svobodu projevu v občanském soudním řízení 15-30 %.

25. Proti sankční funkci peněžních náhrad za nemajetkové újmy ve smyslu punitivním (trestajícím) existuje celá řada přesvědčivých argumentů. Takové pojetí je především kontinentálnímu právu cizí, neboť trestání by mělo být doménou veřejného práva, zejména práva trestního. S ohledem na funkci náhrady újmy v kontinentálním systému práva odporuje přisuzování sankční funkce přiměřenému zadostiučinění našemu právnímu systému a zadostiučinění musí být pojímáno pouze v rovině kompenzační jako prostředek náhrady újmy, nikoliv prostředek k odstrašení potenciálních škůdců (srov. Doležal/Melzer in Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. Praha: Leges, 2018, s. 953–954). Shodně viz též odlišné stanovisko předsedkyně senátu Ústavního soudu JUDr. Ivany Janů ke zmíněnému nálezu, podle něhož je „nesprávné, pokud dovoláváním se prevence má být potlačována satisfakční funkce přiměřeného zadostiučinění. Ostatně, jak dokládá literatura, ´porušování práva neubývá se zpřísňováním sankce´ (Knapp, V. Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 36-37). Generální i speciální prevenci tak daleko lépe poslouží vědomí, že poškozená osoba se vždy domůže nápravy (kupř. zmírnění újmy zadostiučiněním, které je této újmě přiměřené), bude-li o to usilovat, než snaha o zvyšování přiměřeného zadostiučinění do takové míry, že již nepůjde o satisfakci.“ Represivní (trestající) funkce náhrady se nesrovnává s ústavní zásadou *„nulla poena sine lege certa“*, neboť žádný zákon výslovně nestanoví, že taková trestní složka náhrady má být uložena, natož v jaké výši (srov. Doležal, R. Sankční funkce náhrady újmy – punitive damages v českém právu? Právní rozhledy 8/2018, s. 279). Punitive (exemplary) damages, jak je zná, nicméně jen ve velmi omezeném rozsahu užívá angloamerické právo, mohou být podle některých autorů v rozporu s veřejným pořádkem (srov. Kühn, Z. Má mít náhrada škody v soukromém právu sankční funkci? Dostupné na http:jinepravo.blogspot.cz). Důvodem nepřípustnosti sankčních náhrad újmy je i možný likvidační účinek na škůdce a vznik bezdůvodného obohacení na straně poškozeného (srov. Ryška, M. Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti, Právní rozhledy č. 9/2009, str. 305 a násl.).

26. Zásadní argument proti sankční náhradě škody (újmy) má procesní povahu, neboť pokud se v našem právu rozhoduje o potrestání soukromé osoby, pak pro orgány veřejné moci platí povinnost vyhledávat okolnosti svědčící nejen pro vinu pachatele, nýbrž i v jeho prospěch. Těmto požadavkům však civilní proces, ovládaný zásadou projednací, (z dobrých důvodů) nevyhovuje (viz Melzer, citované dílo, s. 7).

27. Ostatně i § 2957 věta prvá o. z. hovoří o odčinění okolností zvláštního zřetele hodných (tj. kompenzační funkci zadostiučinění), nikoli o sankcionování škůdce za to, že jednal v daných okolnostech. Byť je při stanovení výše peněžité náhrady namístě kromě okolností na straně poškozeného vážit i zavinění a motivy, které původce zásahu ke zveřejnění závadné informace vedly, a do určité míry i jeho majetkové poměry, nemůže se tak stát způsobem, který by ve svém důsledku způsoboval neodůvodněné a nepřijatelné disproporce ve výši finanční satisfakce při srovnatelném zásahu, avšak různě situovaných a motivovaných původcích. Výše náhrady má být závislá především na intenzitě újmy způsobené poškozenému, nikoli na ekonomické síle původce zásahu. Nelze prakticky zajistit, aby peněžitá náhrada byla na jedné straně přiměřená intenzitě újmy vzniklé poškozenému a současně citelně postihovala původce zásahu.

28. Nelze přehlédnout, že část mediálního prostředí, označovaná zkratkou bulvární, je založena právě na sběru a publikování nových, pokud možno nečekaných až šokujících informacích ze světa veřejně známých osobností, a představuje svébytný obor podnikání pohybující se na hraně vkusu, přiměřenosti a respektu k právům jiných. Nicméně i takto pojímaná žurnalistika má svou početnou čtenářskou obec a ne všechny jí dotčené osoby vnímají tento způsob informování úkorně, neboť i

negativní reklama může mít pro leckoho kýžený popularizační efekt. I v tomto prostředí samozřejmě musí platit základní pravidlo, že negativní zásah do osobnostních práv je nepřípustný a zakládá poškozenému právo na ochranu. Objektivní závěr, jaká částka již bude pro nakladatele natolik citelná, že se mu buď nevyplatí pokračovat v zásazích do osobnostních práv poškozeného, resp. Že jej od takového počínání odradí, je nejspíše cílem jen velmi těžko dosažitelným bez značné míry spekulativnosti; takový závěr by předpokládal detailní analýzu ekonomického stavu újmu působícího subjektu, což by překročilo rozsah únosného dokazování (viz též zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení – § 6 o. s. ř.) a pravděpodobně by ani ke sledovanému výsledku nevedlo.

29. Ze všech uvedených důvodů dospívá recentní judikatura Nejvyššího soudu k závěru, že český právní řád nezná soukromoprávní institut sankční náhrady škody (újmy). Sankční postih je vyhrazen výlučně státní moci a veřejnému právu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3157/2013, a judikaturu, na kterou odkazuje). Lze proto uzavřít, že hlavní funkce peněžité náhrady za zásah do osobnostních práv je satisfakční. Preventivní (preventivně-sankční) funkce peněžité náhrady sice není vyloučena, nelze jí však bez dalšího odůvodnit stanovení podstatně vyšší náhrady v případech zásahů do osobnostních práv ze strany informačních médií než v ostatních případech obdobně intenzivní nemajetkové újmy, a to jen proto, aby byla se zřetelem k majetkovým poměrům původce zásahu způsobilá ho exemplárně potrestat a odradit od opakování obdobného zásahu.

30. Je proto třeba zdůraznit význam uložení povinnosti zdržet se zásahů. Spíše až v následné fázi, není-li vydavatel schopen či ochoten akceptovat omezení či povinnosti plynoucí mu ze soudního rozhodnutí, vzniká prostor pro výjimečné zvyšování náhrady. Zejména v situaci, kdy není respektována osobnost poškozeného ani poté, co vyjádřil svůj nesouhlas podáním žaloby, či dokonce poté, kdy žalobě bylo vyhověno pravomocným soudním rozhodnutím, je opodstatněné, aby výše náhrady překročila rámec běžných náhrad, i zde je však důvodem zvýšení především zvýšená intenzita újmy působené takto svévolným jednáním poškozenému. V této fázi se však vztah žalobců a žalované v nyní projednávané věci neocitl, není proto opodstatněná dovolací námitka, že výše přiznané náhrady je nepřiměřeně nízká.

31. Nelze přisvědčit dovolatelům, že odvolací soud nesprávným způsobem zohlednil věk nezletilých žalobců c) a d) a že újmu jim způsobenou publikací článků v době jejich útlého dětství či zčásti dokonce před narozením žalobce d) marginalizuje. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011, uveřejněném pod č. 31/2013 Sb. rozh. obč. (s odkazem na rozsudek německého Spolkového ústavního soudu ze dne 15. 12. 1999, sp. zn. BVerfG, 1 BvR 653/96) vyložil, že děti potřebují zvláštní ochranu, protože se teprve musí vyvinout v osoby odpovědné samy za sebe. Tato potřeba ochrany je dána i s ohledem na nebezpečí, které vychází ze zájmu médií a jejich odběratelů (adresátů) o fotografie dětí či jiné informace. Jejich samostatný vývoj může být narušen citelněji, než je tomu u dospělých, u dětí útlého věku ovšem hrozí spíše potenciální negativní působení v budoucnu, neboť malé dítě není sice schopno vnímat obsah negativních sdělení, nechápe všechny souvislosti a bezprostředně žádnou výraznou újmu nevnímá, může však být vystaveno reakcím okolí a teprve v průběhu dospívání si může negativitu šířených informací začít postupně uvědomovat. Prostředí, ve kterém se děti mohou rozvíjet bez obavy z rušivého veřejného pozorování, musí být proto chráněno mnohem komplexněji než u rodičů. Nakolik zůstanou sdělení původce zásahu součástí veřejného prostředí i v budoucnu, aby mohla dítě zasáhnout, záleží na mnoha faktorech, mezi něž patří především efektivita opatření tomu čelících, zejména tedy soudem uložená povinnost zdržet se negativního působení a její vynucení. Ochrana dětí proto, jak správně dovodil odvolací soud, musí spočívat především v odstranění nepříznivých zásahů, tedy uložení a vynucení povinnosti nepokračovat v neoprávněných zásazích, peněžitá náhrada má tu až druhotnou roli a tomu logicky odpovídá i její výše. Ani vysoká částka náhrady sama o sobě není zárukou, že se negativní působení na dítě neobjeví v budoucnu, tomu je způsobilé čelit spíše důsledné uplatňování

zdržovacích nároků. Roli zde hraje i časové hledisko, neboť s plynutím času se potenciální riziko negativního vlivu protiprávních zásahů na zdravý vývoj dětí snižuje a tento časový odstup je přirozeně tím větší, čím je dítě v době zásahu mladší. V daném případě byla tedy důvodně nezletilým žalobcům přiznána částka nižší než žalobcům dospělým, zároveň je však třeba i mezi oběma dětmi rozlišovat, neboť ze skutkových zjištění vyplynulo, že žalobce d), který se narodil až po publikaci sedmnáctého článku, se zhruba polovina článků netýkala a až od dvanáctého článku se objevovala sdělení, že žalobci a) a b) budou rodiči dalšího dítěte.

32. Z toho je zřejmé, že závěry odvolacího soudu o výši náhrady nelze považovat za zjevně nepřiměřené a s výjimkou nesprávného krácení o jednu čtvrtinu a ne zcela vyváženého závěru o absenci rozdílu mezi dětmi jinak obstojí ve srovnání s judikaturou dovolacího soudu i při porovnání výše náhrad u jiných typů nemajetkových újem.

33. Protože dosavadní výsledky řízení ukazují, že o věci je možné rozhodnout [§ 243d písm. b) o. s. ř.], změnil dovolací soud napadené rozhodnutí tak, jak je uvedeno ve výrocích I a II tohoto rozsudku, tedy v konečném výsledku tak, že za neoprávněný zásah do osobnostních práv náleží žalobci a) 500.000 Kč, žalobkyni b) 500.000 Kč, nezletilé žalobkyni c) 200.000 Kč a nezletilému žalobci d) 100.000 Kč. Ve zbývajícím rozsahu Nejvyšší soud dovolání žalobců zamítl.

34. Dovolání proti výroku o náhradě nákladů řízení není podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. přípustné, dovolací soud se proto nemohl zabývat dovolacími námitkami k němu se vztahujícími. Vzhledem k částečné změně rozsudku odvolacího soudu ovšem výroky o náhradě nákladů řízení neobstojí. Dovolací soud nevyužil zákonné možnosti (nikoli povinnosti) změnit napadené rozhodnutí i v těchto výrocích, proto rozsudky soudů obou stupňů v uvedených nákladových výrocích zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, v němž rozhodne samostatným usnesením o náhradě nákladů původního řízení, stejně jako o náhradě nákladů dovolacího řízení.